مروری بر کتاب
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره سیزدهم، خرداد ۱۳۹۳، ۳۰۶-۳۰۵

مروری بر «دایره المعارف اپیدمیولوژی»

A Review on the "Encyclopedia of Epidemiology"

محسن رضائیان[۱]

M. Rezaeian

کتاب دایره‌المعارف اپیدمیولوژی در دو جلد، مشتمل بر ۱۲۴۰ صفحه در سال ۲۰۰۸ میلادی توسط انتشارات SAGE به زیور طبع آراسته شده است. این مجموعه، در بر گیرنده بیش از ۶۰۰ واژه مرتبط با دانش اپیدمیولوژی است که به سردبیری Sarah Boslaugh و همکاری جمع کثیری از دانشمندان با تخصص‌های مختلف به رشته تحریر در آمده است. به نظر می‌رسد که سردبیر این مجموعه، با سابقه بیش از دو دهه در مدیریت داده‌ها و تجزیه و تحلیل‌های آماری، به خوبی از عهده این کار بزرگ برآمده است.

نحوه ورود هر واژه در دایره‌المعارف، بر اساس حروف الفبا بوده و در توضیح هر واژه، یک مقاله که به فراخور می‌تواند از چند جمله تا چند صفحه را در بر گیرد، به نگارش در آمده است. در ابتدای کتاب نیز، راهنمای خوانندگان قرار داده شده است که در آن، توضیحات مختلف اما نسبتاً جامعی برای چگونگی استفاده از کتاب ارائه شده است.

برای نمونه، در این راهنما ذکر شده است که: تحت عنوان «شاخه‌های اپیدمیولوژی» (Branches of Epidemiology) ، ۲۰ شاخه مرتبط، از «اپیدمیولوژی کاربردی» (Applied Epidemiology) گرفته تا «اپیدمیولوژی دامپزشکی» (Veterinary Epidemiology) آورده شده است. همچنین، در ادامه این راهنما، آمده است: برخی از واژه‌ها در زیر بیش از یک عنوان آمده‌اند. برای مثال، اگر خوانندگان به دنبال واژه ژنتیک اپیدمیولوژی (Genetic Epidemiology) می‌گردند، می‌توانند آن را تحت عنوان «شاخه‌های اپیدمیولوژی» و یا «ژنتیک» جستجو نمایند که این خود نشان‌دهنده ارتباط معنایی میان عنوان‌های مورد استفاده در کتاب است.

یکی از مشخصات ممتاز کتاب، جامع بودن واژه‌هایی است که شناخت آن‌ها برای کسانی که به دانش اپیدمیولوژی نیاز دارند، ضروری است. برای مثال علاوه بر واژه‌های مرتبط با دانش اپیدمیولوژی، برخی از واژه‌های کتاب مرتبط با دانش آمار حیاتی است که رابطه تنگاتنگی

۱- استاد گروه آموزشی پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران
تلفن: ۰۳۹۱-۵۲۳۴۰۰۳، دورنگار: ۰۳۹۱-۵۲۲۵۲۰۹، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-13]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1393.13.3.9.4]

با دانش اپیدمیولوژی دارد و خوانندگان به راحتی می‌توانند در کتاب، تعریف واژه‌هایی نظیر کاپا (Kappa)، تجزیه و تحلیل واریانس (Analysis of Variance)، نمودار پراکنش (Scatter plot)، مدل کاکس (Cox Model) و موضوعاتی از این دست را بیابند.

همچنین، بخش دیگری از واژه‌ها مرتبط با بیماری‌ها، آسیب‌ها و مسائل و مشکلات اجتماعی است که خوانندگان می‌توانند مقالاتی در خصوص موضوعاتی از بیماری آلزایمر (Alzheimer's Disease) گرفته تا جنگ (War) را در آن جستجو نمایند. حتی بخشی از کتاب هم به شرح‌حال شخصیت‌های مهم در دانش اپیدمیولوژی نظیر جان اسنو (John Snow) و جیمز لیند (James Lind) اختصاص یافته است.

از دیگر مشخصات برجسته کتاب، توضیح بسیار ساده هر یک از واژه‌ها است. به عبارت دیگر، مقالات این دایره‌المعارف به شکلی به رشته تحریر در آمده‌اند که برای مطالعه و درک اغلب آن‌ها، نیاز به دانش تخصصی وجود ندارد. از این‌رو، مطالعه و استفاده از این دایره‌المعارف نه تنها برای متخصصین و دانشجویان رشته اپیدمیولوژی، بلکه برای دانشجویان تمام رشته‌های علوم سلامت و متخصصین غیر اپیدمیولوژی نیز بسیار مفید و آموزنده می‌باشد.

با توجه به قیمت نسبتاً گران کتاب (۴۱۰ دلار)، غیر ممکن است همه افراد امکان خرید آن را داشته باشند. اما بدون شک، این دایره‌المعارف یکی از ضروری‌ترین کتبی است که باید در تمامی کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی یک نسخه از آن موجود باشد تا علاقمندان به دانش در حال توسعه اپیدمیولوژی بتوانند از آن بهره ببرند.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-13]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1393.13.3.9.4]